

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 234/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen julkisesti rahoitetun tieteen laadunvalvonnan parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Vornasen /tv näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 234/2025 vp:

Kuinka hallitus aikoo varmistaa, että julkisella rahoituksella tehdyn tieteellisen tutkimuksen vastuullisuutta ja laadun valvontaa parannetaan, sekä

sen nykyisiin ongelmiin puututaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot neljän prosentin osuuteen bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen toimeenpano on edennyt parlamentaaristen TKI-työryhmien linjausten sekä valtion T&K-rahoitusta koskeva lain myötä.

Hallitus hyväksyi kesäkuussa 2024 vuosia 2025–2032 koskevan tutkimus- ja kehittämisrahoituksen monivuotisen suunnitelman. Suunnitelmassa esitetään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiojärjestelmän nykytila, järjestelmää koskevat tavoitteet sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen päälinjaukset. Suunnitelma valmisteltiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa työryhmässä, minkä lisäksi valmisteluun osallistui laajasti tutkimuksen ja elinkeinoelämän toimijoita. Suunnitelman valmistelua johti tutkimus- ja innovaationeuvosto.

T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman mukaan Suomen TKI-järjestelmää kehitetään kokonaisvaltaisesti ja tasapainoisesti. Tavoitteena on nostaa T&K-toiminnan määrää ja kunnianhimon tasoa. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että valtion T&K-panostukset tuottavat laaja-alaisesti uutta tietoa ja korkean tason osaamista, innovaatioita sekä ratkaisuja globaaleihin yhteiskunnallisiin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, luontokatoon, saastumiseen ja sosiaalisiin ongelmiin. Näin edistetään korkean arvonlisän vientiä, kestäväää talouskasvua ja tuottavuuden parantumista sekä lisätään yhteiskunnan hyvinvointia.

Suomen Akatemia rahoittaa korkealaatuista uutta tietoa tuottavaa tutkimusta ja osaltaan mahdollistaa suomalaisen tiedeyhteisön kansainvälisyyttä. Tavoitteena on saada aikaan täysin

uutta, nykyistä ajattelua mullistavaa tietoa ja tieteellisiä läpimurtoja vapaan kilpailun kautta. Kilpailtu tutkimusrahoitus on tehokas tapa nostaa tutkimuksen laatua kansainvälisesti korkealle tasolle rahoituksen ohjautuessa parhaiksi arvioituille hankkeille.

Hallitus on tehnyt hallituskauden aikana päätöksiä valtion T&K-rahoituksen pysyvistä ja määräaikaista lisäyksistä. Lisäyksistä merkittävä osa on kohdistettu Suomen Akatemian ja Business Finlandin myöntämään kilpailtuun T&K-rahoitukseen.

Suomi houkuttelee kansainvälisiä tutkijoita parhaiten pitämällä huolta siitä, että tiedeyhteisömme on jatkossakin avoin ja kansainvälinen ja järjestelmämme houkutteleva, kannustava ja turvallinen. Tutkimusrahoitus ja resurssit ovat keskeisiä vetovoimatekijöitä. Samoin esimerkiksi akateeminen vapaus ja tutkimusorganisaation hyvä maine.

Perustuslain turvaama tutkimuksen vapaus tarkoittaa, että tutkija voi tutkimusalallaan valita tieteellisesti tarkasteltavaksi kohteita, joista hän pitää tarpeellisena saada lisää tietoa tieteellisestä, yhteiskunnallisesta, sovellettavasta tai kaupallistettavasta näkökulmasta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tutkija on oikeutettu saamaan kilpailtua tutkimusrahoitusta tutkimukselleen.

Suomen Akatemian rahoittamat tutkimushankkeet läpikäyvät kansainvälisen tieteellisen vertaisarvioinnin, jonka pohjalta rahoituspäätökset tehdään. Hankkeen riippumaton vertaisarviointi tarkoittaa sitä, että pääosin ulkomaiset kunkin tieteenalan asiantuntijat arvioivat tutkimussuunnitelman tieteellistä laatua ja hankkeen vaikuttavuutta. Kun tutkimusalan tutkijat arvioivat vertaistensa hankkeita, hankkeiden paremmuusjärjestyksessä näkyvät tällöin tutkimusalan tärkeinä pitämät aiheet sekä hankkeiden hyvä suunnittelu ja toteuttamistavat.

Hakemuksen tieteellinen laatu on tärkein Suomen Akatemian rahoituspäätöksiin vaikuttava tekijä. Akatemia rahoittaa ennen kaikkea parhaimpia kokonaisarvosanoja saaneita hakemuksia, ja niistäkin se voi rahoittaa vain osan.

Suomen Akatemia seuraa rahoittamansa tutkimuksen vaikuttavuutta eri tavoin. Seurannan kannalta keskeistä tietoa saadaan hankkeiden tutkimusraporteista. Raportoinnista vastaa tutkimushankkeen vastuullinen johtaja tai rahoituksen saaja. Loppuraportti laaditaan kaikista Akatemian rahoittamista tutkimushankkeista. Suomen Akatemia raportoi vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriölle toiminnastaan ja sen vaikuttavuudesta tilinpäätösasiakirjassaan.

Suomen Akatemian rahoittamien hankkeiden laatu ja vaikuttavuus ovat korkealla tasolla. Akatemian rahoitus edistää korkeatasoista tutkimusta, sen uudistumista ja monimuotoisuutta. Suomen Akatemian rahoituspäätökset perustuvat kansainväliseen vertaisarviointiin, mikä mahdollistaa laadukkaimpien hankkeiden ja tutkijoiden tukemisen sekä auttaa tunnistamaan uudet tutkimusaiheet ja näkökulmat.

Helsingissä 31.7.2025

Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

VN/21765/2025-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: